

бисту культуру. Крім того, тренінгові заняття породжують здорове протистояння між учасниками, що сприяє розвитку їхньої конкурентоздатності, впевненості в собі і підвищенню самооцінки.

З іншого боку, надмірне вживання тренінгових технологій послаблює фундаментальну освіту студентів, розхолоджує, бо можна сховатись за спину товаришів, а отже навички не надто ґрунтовно закріплюються (спрацьовує короткочасна пам'ять).

Тренінгові технології дають можливість кожному учаснику демонструвати власний як розумовий, так і творчий потенціал. У майбутніх фахівців розширюється інтерес до обраної професійної діяльності.

На заняттях із застосуванням тренінгових технологій, в умовах близьких до реальних, одночасно відбувається і розширення діапазону професійного мислення, і розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців, і освоєння практичних умінь і навичок роботи з людьми, придбання, як уже відзначалося, соціального досвіду.

Таким чином, детально підготовлене, правильно організоване, на науковому підґрунті, навчання з використанням тренінгових технологій активізує мислення майбутніх економістів, стимулює самостійне прийняття рішень, підвищується ефективність навчання не за рахунок збільшення обсягу інформації, а завдяки глибині і швидкості її засвоєння.

*Прокопенко О. А., аспірант,
кафедра педагогіки та психології*

ВПРОВАДЖЕННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Найвищий рівень інноваційного навчання повинен відображати специфіку сучасної соціальної ситуації, визначати всю освітню політику й орієнтувати на суспільну цінність, що повинен бути властивий фахівцю будь-якого профілю як особистості. Їх відображено в законі України «Про освіту». Основною метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток їх талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, забезпечен-

ня народного господарства кваліфікованими фахівцями. Але вибір головної життєвої мети, професії, призначення свого місця не завжди є усвідомленим визначенням своїх можливостей, здібностей і використання внутрішньоособистісних резервів (їхнє узгодження, гармонія) у професійній діяльності. Молодій людині, що тільки почала жити, важко знайти референтну фігуру, на яку вона могла б рівнятись, яку могла б наслідувати, з якої хотілось би брати приклад. Тому на сьогодні формування студента-професіонала є одним із перших актів не тільки для формування лише професійних знань, умінь та якісних показників випускників університету, а й усвідомлення значущості своєї професії, тобто формування професійної «Я-концепції».

Під «Я-концепцією» майбутнього фахівця розуміється складна динамічна система уявлень студента про себе як особистість і суб'єкта навчально-професійної діяльності, яка містить у собі взаємопов'язані і взаємозумовлені компоненти: 1) «Образ-Я», що розкриває неповторність самосприйняття через фіксацію студентом певної соціально-рольової позиції і настанов щодо себе; 2) «Ставлення-Я», яке визначається самооцінкою професійно-педагогічних здібностей і особистісних якостей і може викликати виявлення певних емоційно-ціннісних проявів; 3) «Вчинок-Я», спрямований на самовиявлення і самопрезентацію власного «Я», або прояв певної захисної дії, коли є «посягання» на цінність і цілісність сформованого уявлення про себе [1, с. 83].

Реалізація формування професійної «Я-концепції» пропонується у вигляді тренінгових занять. Однією з провідних цілей тренінгу є розвиток особистості студента економічного профілю через формування інтересу до самопізнання і професійного самовдосконалення, озброєння студентів із технікою самопізнання, самовдосконалення і самореалізації.

Завдяки активності самопізнання студент перестає бути продуктом зовнішніх обставин, набуває здатності до самостворення, самоактуалізації. Адекватна самооцінка та високий рівень рефлексивних здібностей обумовлюють високий рівень мотивації особистісного і професійного зростання, постійне розширення життєвого простору.

Тренінгові форми органічно взаємопов'язані та спрямовані на реалізацію головної мети: гармонізацію «Я-концепції» студента, його уявлення про себе і ставлень до себе; активізацію процесів особистісного саморозвитку; формування навичок емоційної та поведінкової саморегуляції. Але однією із найважливіших передумов, які забезпечують професійно-зорієнтований особистісний

розвиток студента, виступає суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладачів і студентів. Саме це дає змогу найповніше виявити та задовольнити особистісні потреби та інтереси всіх учасників навчального процесу. Педагогічно доцільно організовані (оптимальні, гармонійні) стосунки між викладачами і студентами є основою формування особистості, в якій стосункам диктату, конфронтації протиставлене співробітництво, діалог. Такий сприятливий клімат довіри між учасниками освітнього процесу сприяє пошуку нових соціальних та особистісних проблем і є важливою передумовою створення ситуацій вільного вибору дій у навчанні та дає змогу виявляти творчі здібності, активність і самостійність кожного. В результаті цього отримує позитивний розвиток одна із складових «Я-концепції» особистості, яка забезпечує уявлення індивіда про самого себе. Студенти усвідомлюють себе як активні діячі, що здатні до самостійного пошуку.

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладачів і студентів є ядром кожного із запропонованих нами видів роботи розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх економістів. Успіх гармонійної конструктивної взаємодії у структурі стосунків «викладач-студент» визначається, перш за все, рівнем психолого-педагогічної готовності викладача і студента до такої взаємодії. Передусім, це налагодження ефективного контакту зі студентами, пошук оптимальних засобів педагогічного впливу на них, вироблення доброзичливого ділового стилю спілкування, дотримання педагогічного такту, допомога у розв'язанні конфліктів.

Це вплинуло б на розвиток особистості майбутнього спеціаліста та допомогло б максимальному використанню особистісного потенціалу в житті та професійній діяльності, формуванню навичок поглибленого самоаналізу, самопізнання, самоспостереження та самооцінки. Адже студенти із сформованою позитивною «Я-концепцією» відповідально усвідомлюють свої потреби й намагаються їх реалізувати, тому що роблять це за власним бажанням і відчують внутрішню свободу. У змісті «Я» наявні професійні якості й установки, що свідчать про професійну спрямованість особистості студента, є важливою передумовою професійної адаптації молодого спеціаліста

Література

1. *Подольак Л. Г., Юрченко В. І.* Психологія вищої школи: Навчальний посібник для аспірантів і магістрантів. — К.: ТОВ «Філ-студія», 2006. — 320 с.